

Kavre Integrated Village Program (KIVIP)

1. Formål og relevans

a. Formål

Formålet med indsatsen er på en omkostningseffektiv måde at skabe de samme forbedrede levevilkår i de to wards, 3 og 4 i Mandan Deupur Municipality, som det gennem en årrække er lykkedes Trianglen og ASK at bidrage til i ward 1 og 2.

Sideløbende i en fase 2 at fuldføre projektet "Organizing for Sustainable Agricultural Practices", j.nr. 15-1657-SP-apr. Udover fortsat oplæring af farmergrupperne i de 9 landsbyer i ward 1 og 2 er det idéen med den 2. fase at lade de 9 oplærte leadfarmere videregive deres viden og erfaring til hver sin af de 9 landsbyer i ward 3 og 4.

Trianglen har med ASK som implementerende partner gennemført tre forskellige interventioner i de 9 landsbyer i ward 1 og 2.

1. Trianglens kerneydelse, som indebærer støtte fra en dansk familie/gruppe på 5.000 kr. om året til en landsby. Pengene anvendes til fælles sociale formål, og administrationen varetages af en af landsbyen valgt triangel komite.
2. Partnerskabsaktivitet udmøntet i et demokratiprojekt med fokus på selvforvaltning, planlægning, antikorruption og antidiskrimination.
3. Økologisk landbrug med vægt på indførelse af bæredygtige dyrkningsmetoder i kombination med diversificeret produktion og øgede indtægter.

De tre projekter/aktiviteter har indenfor det sidste år været evalueret, og resultaterne fundet meget positive, jf. beskrivelserne senere i dokumentet og tilhørende bilag. Særligt er det at bemærke, at evalueringerne peger på synergien mellem de tre indsatser som en væsentlig årsag til succesen. De tre områder tilsammen gør at indsatsen bliver mere effektiv, og dermed mere kost effektiv.

Det er derfor et væsentligt formål med dette program fra starten at kombinere de tre indsatsområder, således at samspillet mellem dem ikke opstår drypvist, men er indtænkt i tilrettelæggelsen. Erfaringerne har vist, at mens vi her fra Trianglens side har set projekter og program som individuelle indsatser med hver sin finansiering, har man i landsbyerne i højere grad opfattet Trianglens og ASKs indsats som et hele, og sammen giver en samlet helhed som medvirker til demokratiprocesserne forløber hurtigere fordi bønderne samtidig får en indtægt og en sundere levevis. Derfor bør dette reflekteres i planlægningen af kommende indsatser.

Dertil kommer, at man i landsbyerne i ward 1 og 2, hvor aktiviteterne enten er afsluttede eller under udfasning, fortsat gerne vil bevare en tilknytning til de to organisationer, ligesom man er indstillet på at medvirke til at videregive viden og erfaringer til landsbyerne i de tilgrænsende wards. Der er således i dette program indbygget et væsentligt pilotelement, idet oplæringen af beboerne i de nye landsbyer i forvaltning af donationer, såvel som i demokratiske processer og bæredygtige landbrugsmetoder vil ske med deltagelse af aktive lokale beboere i de første landsbyer, herunder triangel komitémedlemmer, facilitatorer og lead farmers.

Samtidigt med de nuværende lead farmers engagement i oplæringen af nye farmergrupper vil programmet som en særskilt komponent (fase 2) fortsat støtte disse farmere og deres grupper i yderligere udvikling af det økologiske koncept. Det økologiske landbrugsprojekt i ward 1 og 2 har

været fokuseret på grøntsagsdyrkning, men der har ved evalueringen og ved forberedelserne til dette program vist sig en stor interesse for at udbrede dyrkningsmetoderne til også at omfatte ris, majs og andre markafgrøder. Projektet var da også designet som værende første fase, hvorfor nærværende program skal ses dels som udbredelse af alle komponenter til landsbyerne i ward 3 og 4, dels som 2. fase af det tidligere økologiske landbrugsprojekt i ward 1 og 2.

Yderligere vil det være sådan, at kommunen, Mandan Deupur Municipality, vil være en væsentlig aktør i implementeringen. Udbredelsen af resultaterne fra ward 1 og 2 til de nye wards har, siden den nye municipality blev etableret ved reformen i 2017, været et stort ønske hos den politiske ledelse. Et mål med programmet vil derfor være aktivt at involvere medarbejdere i kommunen for derigennem at gøre kommunen i stand til at videreføre udbredelsen af nogle af programmets komponenter med anvendelse af relativt begrænsede eksterne input.

b. Med programmet vil Trianglen styrke organiseringen af civilsamfundet.

Vores erfaringer viser, at det er muligt selv i det meget køns- og kasteopdelte nepalesiske samfund at give alle mulighed for deltagelse i beslutningerne, at sørge for en meget mere lige adgang til ressourcerne og for landsbyen set som helhed sikre de fattiges rettigheder.

Triangel komiteerne er valgt med ligelig deltagelse af kvinder og mænd, og altid med repræsentation af de kasteløse. Erfaringsmæssigt har komiteerne i de første år brugt de danske midler til sociale formål og basale fornødenheder (basic needs), således at alle har fået adgang til rent vand, toilet, røgfri komfurer og skolegang. Senere er en stor del af midlerne anvendt til mikrokreditter, som har forbedret indkomsten for fattige familier og enlige ganske betragteligt. Ved årsskiftet 2018/19 rundede Triangelns landsbyer 4.000 kreditter, som administreret af triangel komiteerne stort set alle er tilbagebetalt. Konceptet styrker gennemsigtighed og integritet i landsbyen, som med en styrket social kapital sikre at beboerne holder aftaler til tiden.

Demokratiprojektet har nydt bred tilslutning i landsbyerne og gjort det muligt for enhver at deltage i beslutningerne. Projektet har primært arbejdet indenfor fire områder: Landsbyplanlægning, projektformulering, deltagelse i offentlige høringer samt ret til information. Generelt har aktiviteterne skabt betydeligt sammenhold i landsbyerne, bevirket at langt større andele af de statslige midler er kommet landsbyerne til gode, og at niveauet for korrupsion er faldet drastisk.

Det økologiske landbrugsprojekt har lært bønderne, hvordan man med lokale ressourcer kan reducerer udgifter til udefrakommende landbrugsinputs, forbedre indtjeningen og samtidig sikre kvaliteten af dyrkningsjorden for de kommende generationer. Projektet har haft deltagelse af småbønder med både små og meget små jordlodder og med en overrepræsentation af kvinder. Projektet har bidraget til organisering af civilsamfundet, og der er i landsbyerne et stærkt ønske om, at man også efter projektophør den 30. september 2019 fortsætter samarbejdet.

Med de tre komponenter integreret i et fælles program vil der blive tale om en væsentlig styrkelse af civilsamfundet, hvor stort set alle vil være inddraget.

c. Hvordan bidrager indsatsen til skabelse af varige forbedringer for fattige, marginaliserede og udsatte målgrupper?

Programmet vil rette sig mod alle dele af landsbysamfundet, og også i et vist omfang de lokale myndigheder og relevante eksterne interessenter.

Som nævnt ovenfor er der i Trianglens kerneydelse et socialt fokus, som alle de 41 nuværende landsbykomiteer har holdt sig for øje. De fælles sanitære installationer har primært gavnet de fattige, hjælp til skolegang har udelukkende været for de fattige familier, særligt deres døtre, og ved tildeling af mikrolån har der også været et socialt hensyn. Mange enlige kvinder har fået lån til geder, grise eller høns og har dermed fået den kapital, der har gjort, at de har kunnet mobilisere egen arbejdskraft og lokale ressourcer, hvorved der er skabt betydelig indtægt.

Demokratikomponenten giver alle en stemme, og resultater af planlægning og støtte til projekter vil komme alle til gode. Projekterne udvælges dog efter kriterier, som tilgodeser forskellige grupper, herunder ældre og handicappede.

Deltagelse i den økologiske landbrugskomponent er åben for alle uanset jordtilliggende. Det vil således være muligt også for jordløse at tilslutte sig og få viden og kompetence, som kan bruges i køkkenhaven eller i arbejdet hos andre.

Med programmets fokus på oplæring i både sociale færdigheder og praktiske og erhvervsmæssige kundskaber vil der, som det kan konstateres i landsbyerne i ward 1 og 2, være tale om varige forbedringer for alle grupper i samfundet. De etablerede relationer mellem de forskellige dele af lokalsamfundet med en forbedret social kapital vil fortsat bestå, mange af de fysiske forbedringer vil virke også i årene fremover, og hvad omlægningen til økologisk, bæredygtigt landbrug angår, ligger langtidseffekten i selve konceptet.

d. Konteksten for indsatsen.

De sociale forhold i de 9 landsbyer i ward 3 og 4, som er området for hovedparten af indsatsen, er kendetegnet ved nogenlunde lige store andele af oprindelige folk og folk af højere kaster. Hertil en varierende minoritet af kasteløse dalitter. Fordelingen varierer en del fra landsby til landsby og mellem de to wards, jf. beskrivelsen af målgruppen. Der er således tale om en situation, der svarer til den, Trianglen og ASK var konfronteret med i de 9 landsbyer i ward 1 og 2, hvorfor vi med erfaringerne herfra forventer også her at kunne medvirke til udjævning af de sociale uligheder ved brug af såvel den direkte landsbystøtte som med elementer af demokratiprojektet.

Økonomien hviler på landbruget som hovederhverv, men som situationen var i det tidligere område, er der tale om subsistenslandbrug med så godt som intet salg på markedet. Familierne har typisk jordtilliggende på $\frac{1}{4}$ - 1ha (5-20 ropani), og med traditionel dyrkning af ris og en enkelt yderligere årlig afgrøde er der kun til eget forbrug. Hertil kommer, at jorden, som det generelt er gældende i Nepal, gennem mange års ensidig dyrkning med udbredt anvendelse af kemiske gødningsstoffer er udpint i en grad, der kræver større og større tilførsler af gødning og andre hjælpepestoffer. Da landsbyerne alle ligger på stærkt skrånende bjergsider, er der med jordens lave humusindhold i tilgift stigende risiko for erosion og jordskred.

Vilkårene for landbruget, og dermed for økonomien generelt, forværres af de ændrede klimatiske forhold, som allerede på mange måder er slået igennem i Nepal. Det traditionelle landbrug med ris og en efterafgrøde i form af majs, kartofler, sennep eller hirse er truet som følge af de ændrede vejrforhold. Navnlig nedbørens uforudsigelighed gør et traditionelt landbrugssystem baseret på enkelte afgrøder meget sårbart, hvorfor det økologiske landbrug med forbedret jordstruktur og større diversitet er meget mere resiliens og relevant.

Infrastrukturen lader i området en del tilbage at ønske, ikke mindst når det gælder transport, vand, sanitet og sundhed. Generelt har det været vanskeligt for små samfund at tiltrække offentlige midler, som oftest bruges på større projekter til gavn for lokale embedsmænd og for den mere

velstillede del af befolkningen. De fire elementer i demokratiprojektet bidrager imidlertid på hver sin måde til aktiviteter i landsbyerne gennem lokalplanlægning, projektansøgninger og deltagelse i offentlige høringer at gøre dialogen med local government med gennemsigtig.

På det politiske plan betød reformen i 2016/17 et gennembrud på det lokalpolitiske område, idet der for første gang i over 20 år kunne holdes valg til de lokale råd. Med Nepals nye forfatning var der samtidigt tale om en væsentlig ændring af den administrative opdeling af landet. Reformen betød, at de tidligere VDCer, som altid omfattede 9 landsbyer, blev erstattet af wards – med typisk 4-9 landsbyer. Som en nyskabelse introduceredes kommuner (municipalities) – urban eller rural, omfattende normalt omkring 10 wards. De 75 distrikter, som hver har 6-10 municipalities, blev bibeholdt, men med betydeligt færre kompetencer. Tyngden ligger nu i municipality (kommunen), som har ret til skatteopkrævning og både økonomi og kompetence til at forme lokalsamfundet. Afgørende for programmet er derfor efterspørgslen fra og samarbejdet med Mandan Deupur Municipality.

Indsatsen foregår således i en absolut stabil kontekst.

2. Partnerskabet/samarbejdspartnerne

a. Partnere i programmet

Trianglen har med ASK som implementerende partnerorganisation gennem en årrække arbejdet med de komponenter, som indgår i nærværende program. Med Trianglens kerneydelse, den medlemsfinansierede landsbystøtte i 10 år, med partnerskab 1 og 2 (demokratiprojektet) i 6 år og med de økologiske landbrugsprojekter i henholdsvis 1 og 4 år.

Idéen med dette program er at anvende erfaring og opbygget viden indenfor alle tre kategorier ved at engagere de bedst oplærte og vidende beboere i de hidtidige landsbyer i at oplære beboerne i de nye. Projektet vil fortsat blive implementeret af ASK med konsultativ bistand fra Trianglen, men med de erfarne bestyrelsesmedlemmer for Triangel komiteerne, de uddannede facilitatorer fra demokratiprojekterne og de ligeledes både erfarne og uddannede lead farmere fra det økologiske landbrugsprojekt som de drivende kræfter.

Visionen er at skabe en model for, hvordan såvel viden og erkendelse som praktisk erfaring kan spredes til naboer ved anvendelse af lokale menneskelige ressourcer og med begrænset indsats fra partnerorganisationerne. Idéen bygger på den antagelse, at de bedste til at forklare, hvordan en komité arbejder, hvordan man planlægger, ansøger om projekter og inddrager alle og hvordan man dyrker sit landbrug økologisk er dem, der selv har prøvet det med succes.

Derudover er idéen at inddrage kommunen aktivt i projektet. Erfaringerne fra tidligere er gode, men de lokale myndigheder havde tidligere meget begrænsede ressourcer og som udpeget af regeringen uden det lokale fundament. Med den omtalte reform har vi nu lokalt valgt i ledelsen af wards og municipalities, og navnlig de sidste har fået tilført betydelige økonomiske og menneskelige ressourcer.

Det betyder, at efterspørgslen efter at deltage i aktiviteterne ikke kun kommer fra landsbyerne grænsende op til igangværende projektområder, men i meget høj grad også fra de politisk valgte, jf. tilkendegivelsen fra borgmesteren i Mandan Deupur Municipality (anneks 6). Det er

forhåbningen, at det mod slutningen af dette program vil være kommunen (municipality), der tager initiativ til yderligere udbredelse af dets idéer.

b. Rollefordeling

Trianglen vil overordnet være ansvarlig for programmet, herunder rapportering til CISU, styring af økonomien og endelig regnskabsaflæggelse.

ASK vil være ansvarlig for den daglige implementering. I forbindelse med de halvårige programstyringskomitemøder vil ASK fremlægge fremskridtsrapporter, arbejdsplaner samt regnskab over forbrugte midler og budget for det kommende halvår. Såfremt projektet bevilges af CISU vil det desuden være opgaven for ASK at opnå godkendelse hos Social Welfare Council for programmets igangsætning samt løbende tre gange om året rapportere til SWC.

Mandan Deupur Municipality vil have en særlig rolle i dette program. Direkte medvirkende i demokratikomponenten, og med et væsentligt input til landbrugskomponenten.

Repræsentanter for Trianglen og ASK mødtes den 28. august med borgmesteren og den administrative direktør. (annek 6)

Kommunen satser kraftigt på landbrug og turisme, og målet er at gøre landbruget helt kemikaliefrit. Kommunen har derfor bidraget til det tidligere projekt og tilskyndet Trianglen/ASK til at fortsætte bestræbelserne for at udbrede økologisk, bæredygtige landbrugsmetoder til de øvrige wards.

Udover deltagelse i monitorering og projektstyringskomite har kommunen i det netop afsluttede finansår bidraget til det nu afsluttede projekt med både teknisk og finansiel støtte. I budgettet for indeværende finansår er der igen afsat midler til støtte for kemikaliefrit landbrug. Kommunen vil kanalisere pengene gennem de to wards og vil ligeledes være repræsenteret i programstyringskomiteen.

I tillæg hertil har regeringen nu vedtaget et "organic mission program", hvorefter der i distrikterne i foreløbig 2 delstater, Hetaunda og Gandaki, skal oprettes et "Agricultural Knowledge Centre", som er planlagt til at skulle fungere i mindst 5 år. Mandan Deupur ligger i Hetaunda, og i august 2019 blev i Kavres hovedby Dhulikhel etableret et AKC med ansvar for både Kavre og Sindhupalchok distrikter.

Organic Mission Program har to komponenter: Promovering af lokale afgrøder og promovering af økologisk landbrug på åbne marker. Centrene arbejder på baggrund af anbefalinger fra municipalities og med reference til delstaten og videre til to nationale centre, National Crop Research Centre og National Potato, Vegetable and Spice Development Centre.

Trianglens landekoordinator, Rabin Bogati, og ASK branch manager for Kavre, Badri Maka, diskuterede i et møde med lederen af centeret, Dr. Janordan Khadka, hvordan samarbejdet mellem programmets 3. komponent og AKC kunne foregå. Dr. Khadka udviste meget stor interesse for de planlagte aktiviteter, som han ser som en form for arbejdende laboratorium for centeret, og lovede hjælp til test af jordbunden, test af såsæd samt registrering af farmerne.

AKC har derudover mulighed for at give subsidier til økologiske farmere på en lang række områder, jf. referat fra omtalte møde. (annek 7)

Programmet vil således medvirke som katalysator til at skabe stærke bånd mellem Trianglen og ASK og væsentlige lokale myndigheder og den klart mest relevante faglige institution med link til de øverste nationale autoriteter.

3. Målgrupperne

a. Relevans, sammensætning og legitimitet

Projektet henvender sig mod indbyggerne i ni landsbyer i ward 3 og ward 4, og i en fase 2 ni landsbyer i ward 1 og ward 2. Alle i Mandan Deupur municipality, Kavre District, Hetaunda delstat.

Kavre er beliggende 30 km øst for hovedstaden, Kathmandu. Området er bjergrigt og frodigt og kendt for landbrug, hvor der dyrkes ris, korn, kartofler og grøntsager, som afsættes lokalt og på markederne i Kathmandu dalen.

Den direkte målgruppe i lokalområdet omfatter i de ward 3 og 4 5662 personer fordelt på 1249 husstande, hvor 53% er kvinder. Oprindelige befolkning/mellemkaste 3 (Janajati og Chhetri) udgør 60%, højkaste (Brahmin) 31%, mens kasteløse (Dalit) udgør 9%.

I de ward 1 og 2 bor der 6032 personer fordelt på 1249 husstande, hvoraf 48% er kvinder. Kasteløse (Dalit) udgør 4%, den oprindelige befolkning/mellemkaste (Janajati og Chhetri) 73% og højkaste (Brahmin) 22%. Såvel med hensyn til befolkningens størrelse og antallet af husstande, fordeling af kvinder og etnicitet minder ward 3 og 4 om 1 og 2.

Table 1. Population as per the Municipality survey, 2018

Ward#	Total Household	Male	Female	Total Population
Ward 4	550	1440	1368	2808
Ward 3	516	1428	1426	2854
Ward 2	594	1375	1214	2589
Ward 1	655	1763	1680	3443
Total	2315	6006	5688	11.694

Table 2. Population by ethnicity as per the Municipality survey, 2018

Ward#	Brahmin	Chhetri	Janajati	Dalit	Others	Total
Ward 4	1302	112	944	432	18	2808
Ward 3	439	43	2296	56	20	2854
Ward 2	332	204	2008	18	27	2589
Ward 1	1022	266	1923	220	12	3443
Total	3095	625	7171	726	77	11.694

Med det meget omfavnende program vil faktisk alle i landsbyerne få gavn af programmets aktiviteter. Kerneydelsen rammer for en vis del primært de svagere i landsbyen, men mange projekter er fælles og erfaringerne viser, at stort set alle på et tidspunkt drager fordel af

kreditordningen. Demokratikomponentens fire indsatsområder virker for hele landsbyen, og selv om ikke alle farmere deltager i den økologiske landbrugskomponent, vil den øgede produktion og ikke mindst den stærkt øgede diversitet i produktionen af navnlig grøntsager komme de fleste til gode.

Kendetegnende for programmet er, at der ikke blot er tale om markante bidrag til forbedrede levevilkår, men også om involvering af landsbyens beboere, så stort set hver husstand deltager på den ene eller anden måde.

Den sekundære målgruppe er politikere og administrativt personale i wards og municipality. Erfaringerne fra demokratikomponenten er, at selv om en del af aktiviteterne går ud på at begrænse korrupsion og magtmisbrug, er ASK efterspurgt til at gennemføre lignende aktiviteter i andre landsbyer end dem, der er omfattet af Trianglens programmer.

Hvad landbrugskomponenten angår, er der ingen tvivl om politikernes ambition om udbredelse af økologisk, bæredygtigt landbrug. Dette gælder også for hotel- og restaurationsejerne i Nagarkot, som dermed også kan betegnes som en sekundær målgruppe.

Det landbrugstekniske videnscenter er snarere en partner end en målgruppe. Det ændrer imidlertid ikke ved, at programmets resultater herigennem kan nå ud til en meget bred kreds af såvel fagligt engagerede som aktive landbrugere, der dermed vil være en indirekte målgruppe for programmet. I Mandan Deupur Municipality er der 32.659 indbyggere, mens hele Kavre distriktet rummer 381.937.

4. Indsatsens strategi og forventede resultater

Mål, resultater og indikatorer er for hver af de tre komponenter beskrevet i log-frame. (aneks 1)

Log-frame er med fuldt overlæg præsenteret med meget overordnede outputs og indikatorer. Programmet planlægges med en tre-måneders opstarts (inception) fase, hvor logframe vil blive yderligere detaljeret, og hvor der i lighed med tidligere projekter følges op med udarbejdelse af arbejdsplaner og detaljerede M&E planer.

I inception fasen fastlægges rammerne for programstyringskomitéen, kommissorium og medlemmer.

I tilknytning til log-frame er indholdet af de enkelte komponenter specificeret nedenfor.

a. Komponent beskrivelse

Komponent 1. Trianglens kerneydelse.

Trianglens medlemmer har siden foreningens start i op til 10 år støttet de 9 landsbyer i ward 1 og 2 i Mandan Deupur Municipality (tidligere samlet i en VDC). En evaluering fra december 2018 indikerede, at formålene med støtten generelt er opnået, og at der derfor er god grund til at anmode de danske familier og grupper om at flytte deres støtte til en ny landsby. Konkret vil to kandidatstuderende fra Københavns Universitet i september-oktober 2019 vurdere status for hver enkelt landsby i relation til opnåede resultater af kerneydelsen på de 5.000 kr. om året i sammenhæng med deltagelsen i demokratiprojektet og det økologiske landbrugsprojekt.

Det er forventningen, at hovedparten af de ni landsbyer vil være parate til udfasning af den direkte landsbystøtte, ligesom det forventes, at de danske donorer vil være villige til accept af, at missionen så at sige er lykkedes, og at det derfor giver mening at støtte en ny landsby i ward 3 eller 4.

I tilfælde af udfasning vil der fortsat være tale om en vis support til landsbyernes triangel komitéer, herunder administrationen af de opbyggede mikrokredit midler. Såfremt nærværende program godkendes af CISU vil der endvidere være stadig kontakt til landsbyerne gennem farmergrupperne, som overordnet bliver koordineret af "leadfarmers".

Konceptet har således vist sin bæredygtighed, og vi vil derfor opfordre beboerne i de 9 landsbyer i ward 3 og 4, som programmet omhandler, til at indgå i programmet og som det første vælge en triangel komité. Valgt efter samme kriterier som hidtil med ligelig repræsentation af kvinder og mænd og repræsenterende alle kaster. Triangel komitéen vil have de samme opgaver som hidtil, gennem dialog med landsbyens beboere at bestemme, hvad de danske donationer skal bruges til af fælles sociale formål, og ved nøje at administrere pengene årligt rapportere om anvendelse og resultater heraf.

I forhold til tidligere vil triangel komitéerne i dette program have øgede beføjelser, idet styringen af programmets øvrige to komponenter forankres her. Det betyder konkret, at såfremt der i den valgte komite ikke er deltagelse fra Settlement Level Organization (SLO) eller Farmers Group, vil en repræsentant fra hver af disse blive inviteret til at deltage.

Idéen er bl.a. her igennem at lade komitéen, og dermed ASK og Trianglen, katalysere de aktiviteter, der foregår i de to grupper. Som det vil blive omtalt senere, vil der i de to andre komponenter være tale om direkte input fra ASK og andre aktører, men det er vigtigt for styrkelsen af synergien mellem alle tre, at forankringen sker dér, hvor Trianglen har sin direkte adgang til landsbyen.

Konceptet med en triangel komité har vist sin styrke på mange felter, jf. reviews og evalueringer, og oplagt er det, at kompetencen til at administrere de danske støttemidler spiller en vis rolle. (aneks 5). Uanset det i danske øjne relativt begrænsede beløb, giver det at kunne disponere over ikke på forhånd båndlagte midler en vis styrke, som kalder på deltagelse i diskussionerne og medvirken ved beslutningerne. Beslutninger, som ikke nødvendigvis handler om anvendelsen af pengene, men i høj grad også om fordeling af opgaver og ansvar og dermed om inddragelse af en stor del af landsbyens beboere i diverse aktiviteter.

Der er således med dette program tillagt komité-konceptet nye strategiske vinkler, som dels binder indsatsens aktiviteter i landsbyen sammen, dels gør rapporteringen til landsbyens støttegruppe mere indholdsrig og varieret. Ikke fordi der i støtte-grupper og -familier ikke generelt har været tilfredshed med de resultater, som den direkte økonomiske støtte har ført med sig, men et link til medvirken til mangfoldig styrkelse af lokaldemokratiet og øget anvendelse af bæredygtige landbrugsmetoder må nødvendigvis give støtten mere længerevarende perspektiv.

Aktiviteter

Output 1.1 og 1.2

Efter et eller evt. to møder, hvor alle i landsbyen er inviterede, vælges medlemmerne til en Triangel Komité efter de givne retningslinjer. Erfaringsmæssigt giver dette ikke anledning til problemer. Uanset kastesystemet efter loven ikke længere eksisterer, er ingen i tvivl om, hvem der tilhører

hvilken, men samtidig er der også en generel forståelse for, at alle principielt er ligeværdige og som sådan berettigede til at deltage og vælges. (Budgetlinie 1.1.1)

Komitéen indkalder til møder, hvor fælles sociale behov diskuteres, og vilkårene for gennemførelse og prioritering gennemgås med bistand fra programmets facilitatorer, som er oplært gennem det tidligere projekt i ward 1 og 2. (BL 1.1.2, BL 1.2.1)

Komitéen udformer og oplyser om retningslinjerne for mikrokreditgivning. (BL 1.3.1)

Output 1.3 og 1.4

De vedtagne aktiviteter gennemføres, herunder kreditgivningen. Komitéen monitorerer løbende og opgør årligt i samråd med beboerne resultaterne af landsbydonationens anvendelse. Dette sker med bistand fra facilitatorer og ward level monitoring committee, som består af ledelsen af de øvrige landsbykomiteer i warden. (BL 1.4.1)

Output 1.4 og 1.5

Hver landsby udarbejder årlig rapport med fokus på hvem, der har deltaget og fået gavn af indsatsen. Rapporterne oversættes til engelsk og sendes til de danske støttegrupper (BL 1.5.1 og 1.5.2)

Komponent 2. Demokrati

Denne komponent er som de øvrige en videreførelse af arbejdet i ward 1 og 2. Synergien mellem navnlig kerneydelsen og demokratiprojektet har, jf. evalueringsrapporterne, været meget tydelig, idet planlægning og udvikling af landsbyen har gået hånd i hånd med de midler og de drøftelser i landsbyen, som de danske private donationer har givet anledning til. (anneks 4)

Konceptet for demokratiprojektet med dets fire hovedelementer er udviklet af Action Aid i samarbejde med MS. Dette gælder også for en væsentlig del af de redskaber, der anvendes ved oplæring, åbne diskussioner og information i landsbyerne. Trianglen/ASK har med accept anvendt idé og materiale, men har også gennem årene tilføjet vigtige elementer, som for en del er beskrevet i de guidelines, som blev udgivet i 2018.

Om det skyldes Action Aid's aktiviteter i sammenhæng med vores indsats, ved vi ikke, men det er nu fra den nepalesiske regering besluttet, at den Settlement Level Organization (SLO), som faktisk var kendt fra tiden før de lokale valg blev suspenderet, nu efter "kommunalreformen" skal genaktiveres. Konceptet minder meget om demokratiprojektets, hvorfor det er helt oplagt at lade programmet bakke op omkring denne statsligt etablerede struktur.

Det vil ske ved at programmet vil tilbyde landsbyernes SLO'er inspiration og medvirken fra de facilitatorer, som gennem de sidste fire år har arbejdet i landsbyerne i ward 1 og 2.

Aktiviteter

Output 2.1 og 2.2

Primært skal det sikres, at der rent faktisk er en aktiv SLO i hver landsby, og i benægtende fald, at der etableres en. Denne skal registreres i kommunen (municipality). (BL 2.1.1)

SLOen skal have vedtægter og arbejdsplan, herunder plan for månedlige møder med programmets facilitatorer. (BL 2.1.2)

Uanset det bredere perspektiv, som kendetegner Trianglen/ASK demokratiprojekt, er det tanken, at SLOerne skal oplæres til at omfatte alle fire væsentlige elementer. Dette kræver en generel indføring (BL 2.2.1) samt fire specifikke workshops. (BL 2.2.2-5)

Output 2.3

På baggrund af de overvejelser og beslutninger, som diskussionerne i landsbyerne har resulteret i, er hovedsigtet her overfor de lokale myndigheder, særligt kommunen, men til en vis grad også distrikt og evt. delstat (provins 3) at advokere for gennemførelse af de foreslåede aktiviteter. (BL 2.3.1-3)

Et væsentlig led i demokratikomponenten er at kortlægge de ressourcer af både menneskelig og finansiell art, som er til rådighed. Erfaringen er her, at mange aktiviteter kan gennemføres ved en kombination af landsbyens egne ressourcer, støtte fra Trianglen og offentlig lokal og statslig finansiering, eller blot en eller to af disse muligheder.

Vigtigt er det i kommunikationen med myndighederne at inddrage de 7 wards i municipality, som ikke er omfattet af programmet. Ikke mindst når det gælder Public Social Audit. (BL 2.3.2)

Output 2.4

Et meget væsentligt element er at holde myndighederne ansvarlige for indgåede aftaler. Det vil kræve indsigt i budgetter og regnskaber, viden om rettigheder til information og kendskab til retningslinjer for demokratiske procedurer. (BL 2.4.1 og 2.4.2)

Komponent 3. Økologisk bæredygtigt landbrug

I alle programmets tre komponenter er der en klar sammenhæng mellem indsatsen i de ni landsbyer i ward 1 og 2 og landsbyerne i de nye wards, 3 og 4. Men mens der i de to første komponenter kun er tale om aktiviteter i de nye landsbyer, vil landbrugskomponenten dække alle fire wards. Som fase 2 af det nu afsluttede projekt i ward 1 og 2 og fase 1 i ward 3 og 4.

Organisatorisk taler mange forhold for at koble de to aktiviteter i samme komponent. Dette gælder også på det praktiske plan, idet et væsentligt element er at engagere de uddannede lead farmere i de første landsbyer, som et kapacitets netværk, der har kapacitet til brug i oplæringen af farmerne i de nye.

Første fase af projektet ” Organising for Sustainable Agricultural Practices” er her mod slutningen af forlængelsesperioden (extension) blevet evalueret, jf. vedlagte rapport (aneks 3). I tilknytning til evalueringen og som begrundelse for en 2. fase kan følgende anføres.

Projektet påbegyndtes den 1. oktober 2015 og afsluttes efter en 3-års projektperiode og 1-års no-cost extension den 30. september 2019.

Projektet er designet og ansøgt som en fase 1, idet omlægning fra traditionelt landbrug med betydelig anvendelse af kemiske hjælpestoffer til økologisk produktion ikke i alle dets facetter kan forventes at ville kunne gennemføres indenfor en 3-årig periode.

Som det fremgår af den endelige evaluering, har projektet levet op til de fleste af målene og for en dels vedkommende langt overgået de forventede resultater.

Projektet har således haft tilslutning af ikke kun de 100 farmere i 4 landsbyer, som planlagt, men 225 farmere i 9 landsbyer. På det dyrkningsmæssige område har projektet ligeledes oversteget forventningerne, såvel hvad kvantitet som diversitet i produktionen angår.

Projektet har på to områder, som der er fokuseret på under extension perioden, ikke fuldt ud levet op til målsætningen.

Certificering af farmere som økologiske avlere er i skrivende stund ikke lykkedes. Det skyldes flere forhold.

For de fleste farmere er det kun en del af jorden, der er lagt om til økologisk produktion, og i mange tilfælde har jorden været dyrket økologisk i for kort tid i forhold til en certificering.

30-40 farmere har ønsket certificering, men først, når hele farmen var omlagt. Det betyder, at markafgrøderne ris, hvede, majs, hirse og kartofler ligeledes skal dyrkes økologisk, hvilket ikke var en del af den første fase, men vil være det i den anden. Omlægning af markafgrøderne er naturligvis mulig, men indebærer en lang række såvel tekniske som menneskelig og økonomiske udfordringer. Blandt de landbrugstekniske vil der nødvendigvis være tale om et langt større islæt af træer i landbruget (agroforestry), hvorfor en total omlægning er en længere proces.

Økologisk certificering har i Nepal hidtil primært omfattet eksport- og "turist-afgrøder" som kaffe, the, kardemomme og ingefær. Økologiske grøntsager har, som det har været tilfældet med dette projekt, været solgt på lokale markeder med baggrund i tillid til de producerende farmere. Certificering har på den baggrund ikke været voldsomt efterspurgt, fordi de lokale beboere har udmærket vist hvilke dyrkningemetoder de økologiske bønder har brugt

Når det i skrivende stund alligevel forventes, at en del farmere vil blive certificeret, er det bl.a. fordi fem af ASKs medarbejdere i september 2019 deltager i et certificeringskursus i organisationen HASERA¹, hvorefter man vil have bedre kendskab til, hvordan man kommer over de forskellige barrierer.

I fase 2 af projektet vil bestræbelserne på certificering derfor videreudvikles og fortsættes, og farmerne vil blive tilbudt oplæring i, hvordan hele farmen, inkl. markafgrøder omlægges til økologisk produktion. Det skal her bemærkes, at der i Nepal er et voksende marked også for økologisk dyrket ris.

Markedsføring af de økologiske grøntsager har kun i et vist omfang levet op til forventningerne, som vi havde da vi startede projektet i 2015.

Idéen bag projektet var, at bønderne, som bor i dalen nedfor hotelbyen Nagarkot, skulle dyrke og afsætte økologiske grøntsager til hotellerne. Forud for projektet blev der indgået aftale med hotel- og restaurantsejere om aftag af produkterne, som også skulle være med til at give Nagarkot et godt renommé som "økoby".

En række forhold, herunder leveringssikkerhed af en vis kvalitet, tilstrækkelig diversitet og tilstrækkelige mængder over året har gjort det vanskeligt for hoteller og restauranter at leve op til deres del af aftalen. Indhentning, transport og organisering af fælles afsætning har gjort det vanskeligt for farmerne.

I løbet af projektførelsesperioden er der dog sket væsentlige fremskridt. Kooperativet, som skulle have ledet disse processer, har givet plads til et farmers-network, som med hjælp fra

---

¹ <http://organichasera.org/>

kommunen (municipality) har fået arrangeret 3 decentrale opsamlingspladser og et centralt marked i Nagarkot. Selvom dette ikke var forudset i projekt konceptet, er det stadig opfattet som en succes.

Fortsat er vurderingen dog, at omkring halvdelen af de producerede økologiske grøntsager konsumeres i familien, at omkring 30% afsættes på det lokale marked, mens kun ca. 20 % når frem til det centrale marked i Nagarkot.

I og med, at et hovedsigte med projektet var at omlægge til økologiske, bæredygtige dyrkningsmetoder, hvor jordens dyrkningspotentialer bevares for fremtiden, er det ikke afgørende, hvem der rent faktisk konsumerer de økologiske grøntsager.

Det ændrer imidlertid ikke ved, at vi i fase 2 vil fortsætte bestræbelserne på at styrke samhørigheden mellem de lokale farmere og hotel- og restaurantsejerne til fordel for begge parter.

At der er brug for en 2. fase skal også ses ud fra den virkelighed, projektet har været konfronteret med. Omstilling af landbrug tager tid og kræver ny erkendelse, og da der er tale om mennesker, hvor omkring halvdelen hverken kan læse eller skrive, vil det altid være en tidskrævende proces.

Det skal tilføjes, at Trianglen for egne midler i en overgangsperiode vil holde kontakten til farmergrupper og lead farmers.

Som det var tilfældet, da projektet efter voldsomt lokalt pres blev udvidet fra 4 til 9 landsbyer, er initiativet til at fortsætte i ni nye landsbyer i ward 3 og 4 ligeledes taget på baggrund af et stort lokalt ønske fra såvel farmere som lokale politikere.

Omlægning til bæredygtige, økologiske landbrugsmetoder er stærkt efterspurgt lokalt, i Nepal og i regionen. Anvendelsen af kemiske hjælpestoffer er her endnu mere udbredt, og som det fremgår af undersøgelse, som ligger til grund for ansøgningen (anheks 2), er at den traditionelle dyrkningsmetode foresager udpining af jorden og dermed faldende udbytter, som resulterer i en yderligere fattigdom hos de allerede fattige bønder, fordi de er afhængige af indkøb af de kemiske hjælpestoffer til at deres landbrug giver i det mindste noget udbytte.

Erfaringerne fra ward 1 og 2 viser, at det er muligt indenfor en kort årrække at omstille andele af farmernes jorde til økologisk grøntsagsdyrkning med såvel økonomiske som miljømæssige og ernæringsmæssige positive konsekvenser.

Erfaringerne fra det tidligere arbejde viser imidlertid også, at omlægning af en del af dyrkningsjorden ikke er tilstrækkelig til økologisk certificering af den enkelte farmer efter kriterierne for de højere niveauer for certificering. Derfor vil denne komponent i højere grad satse på total omstilling af farmene, hvilket som nævnt ovenfor er en mere krævende proces.

Fokus vil i høj grad være på skovagerbrug (agroforestry). Uden andet væsentligt input til farmen end hvad der bæres ind fra de omkringliggende skove og udyrkede arealer til foder for geder, køer og bøfler, vil der uden træer i landbruget være et underskud af næringsstoffer, hvis der skal eksporteres fra farmen.

En meget stor del af tropiske og subtropiske træer er bælplanter og tilfører derfor jorden kvælstof fra luften. Dertil kommer at træerne, plantet på terrassekanter, bidrager til at holde på jorden og imødegå ødelæggende erosion. Løvet er ofte meget proteinholdigt, for den foretrukne Leucena art i Nepal, kaldet Ipil-Ipil, 5-6 gange indholdet i græs. For denne art gælder det endvidere, at løvet

kun har en begrænset skyggevirkning. Endelig kan de afklippede og afgnavede grene anvendes ved opvarmning og madlavning.

I tilgift er det muligt at så eller plante træerne vegetativt direkte på voksestedet, hvilket gør etableringen nem og med begrænsede omkostninger, men samtidigt er der tale om en tidshorizont på 3-5 år, før træerne fuldt ud leverer ovennævnte ydelser. Frugt og nødde træer er også mulige træ afgrøder der kan forbedre landbrugssystemet.

Bortset fra dette særlige fokus vil indsatsen med de indhøstede erfaringer blive gennemført på basis af de samme effektive økologiske metoder, som har placeret ASK som en af de absolut førende organisationer i Nepal på området.

Dette gælder også for organiseringen af farmergrupperne, som typisk vil bestå af 20-25 interesserede farmere i hver landsby. Oplæringen af farmerne vil imidlertid ske efter et nyt koncept.

Det er aftalt med de ni lead farmere i ward 1 og 2, at de - såfremt programmet accepteres af CISU - dels fortsætter arbejdet i deres gruppe, dels påtager sig i samarbejde med rådgivere fra ASK at oplære farmerne i de nye landsbyer.

Idet der i Mandan Deupur Municipality er et ønske om at udbrede det økologiske, bæredygtige landbrug til alle 11 wards, skal anvendelsen af de først uddannede lead farmere i de nye landsbyer ses som første led i denne proces.

Aktiviteter

Output 3.1

I det omfang, det skønnes nødvendigt, gendannes farmergrupperne i ward 1 og 2 og nye grupper i ward 3 og 4 etableres. De forudgående undersøgelser viser, at interessen blandt farmerne ligger på samme niveau med forventet tilslutning på 20-25 farmere i hver landsby. (BL 3.1.1 og 3.1.2)

Base line survey, jodbundsprøver mm gennemføres i alle 18 landsbyer, dog med fokus på de nytilkomne. (BL 3.1.3 og 4)

Farmergrupperne i ward 3 og 4 registreres i municipality og distrikt. (BL 3.1.5)

Herefter vil lead farmere organisere møder, teknisk bistand og etablering af farmers field schools. (BL 3.1.6-8)

Output 3.2

Opfølgning af undervisning i de ni landsbyer i ward 1 og 2 og basis introduktion til økologisk landbrug i de nye landsbyer. (BL 3.2.1. og 2)

Undervisning i køkkenhavedyrkning, kommerciel grøntsagsproduktion og agro-forestry. (BL 3.2.3-5)

Alle potentielt interesserede farmere fra alle 4 wards deltager i oplysning om muligheder og perspektiver for certificering kombineret med besøg på certificerede landbrug. (BL 3.2.6-7)

For de farmere i ward 3 og 4, som udviser interesse for særlige emner som agroforestry, kommerciel dyrkning og udvidet køkkenhave, etableres særskilte kurser. (BL 3.2.8-10)

Output 3.3

Mellem farmergrupperne i landsbyerne i wards 3 og 4 etableres netværk, hvor der dels kan udveksles erfaringer, dels diskuteres generelle spørgsmål, som f.eks. etablering af en forsikringsordning. Forsikringer af husdyr er almindelig kendt i Nepal, og i projektet i ward 1 og 2 blev også indført en forsikringsordning for markafgrøder. Farmere fra ward 1 og 2 vil deltage med deres erfaring. (BL 3.3.1)

Farmerne vil blive orienteret om de netværk af økologiske producenter, som det vil være relevant at have kontakt til, og vil forberede en plan for fortalervirksomhed. Det forudsættes, at repræsentanter for såvel municipality og videnscenteret vil deltage her. (BL 3.3.2-3)

Output 3.4

I denne komponent vil der hvad angår fortalervirksomhed blive fulgt op på de mange initiativer, der blev taget under projektet i ward 1 og 2. det gælder trykte medier, dels et landsdækkende landbrugsmagasin, hvor det tidligere projekt har været forsidehistorie, dels ASKs eget magasin. (BL 3.4.1 og 3.4.4)

Som det ligeledes var tilfældet i det foregående projekt, som fik en halv times præsentation i den bedste sendetid på nationalt TV og en lang række korte radio indslag, vil der også her være fokus på de elektroniske medier. (BL 3.4.2 og 3.4.3)

Uanset at der i denne komponent for så vidt angår farmerne i ward 3 og 4 ikke lægges op til direkte facilitering af afsætningen af produkterne vil der være tale om arrangementer, hvor farmernes netværk kobles til interessenter på markedet. (BL 3.4.5-6)

Endelig er det tanken at fortsætte det vellykkede samarbejde med universiteterne i København og Pokhara, som dels giver inspiration til aktiviteterne, dels bringer viden om vilkårene for det nepalesiske landbrug ud i professionelle kredse. (BL 3.4.7)

Output 3.5

Siden afslutningen af projektet i ward 1 og 2 er ambitionerne om certificering af farmere vokset betydeligt. Som nævnt har det hidtil primært været producenter af turist- og eksportafgrøder, som har søgt om certificering, men med det stigende fokus på økologiske fødevarer, er certificering af grøntsags- og risproducenter blevet aktuelt.

ASK har i skrivende stund 5 medarbejdere på kursus med henblik på viden om certificering af almindelige økologiske farmere, og det skønnes absolut indenfor mulighedernes grænse at mindst 3 farmere i hver af de 4 wards er certificeret efter den mest krævende nationale standard ved programmets afslutning. (BL 3.5.1)

b. Fælles for de tre komponenter

Som en del af programmet vil vi opbygge kapacitet hos ASK, falilitatorer og lead farmers, ligesom politikere og administrativt personale på ward og municipality niveau samt andre lokale interessenter vil blive inviteret til at deltage. De endelige rammer herfor er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, men vil afhænge af behov og efterspørgsel. (BL 4.1.1)

Programmet vil, jf. gode erfaringer fra tidligere, iværksættes med en opstarts workshop, fulgt op af et opstarts review, eventuelt et midtvejs review og en planlagt endelig evaluering. Udgifterne til dansk deltagelse fremgår separat af budgettet. (BL 4.2.1)

Programmet er planlagt med halvårlige programkomitemøder. Også her er de danske udgifter opført særskilt. (BL 4.2.2)

I Nepal er vilkårene for internationale donorer strammet betydeligt, hvilket bl.a. indebærer en direkte udgift til Social Welfare Council. (BL 4.2.3)

I forbindelse med møder, konferencer, forhandlinger med myndigheder, ophold af frivillige og studerende samt besøg fra ind- og udland vil der til stadighed være bud efter personer med tilknytning til Trianglen, ASK og lokale myndigheder og interessenter. Der kan være tale om teknisk assistance, men i høj grad også om information og fortalervirksomhed. (BL 4.3.1-6)

Administrationen af programmet foretages af en program manager med back-up fra ASKs direktør og administrator. Til hjælp for den praktiske gennemførelse af programmet har manager to junior tekniske rådgivere (JTA), en bogholder og en praktisk medarbejder. (BL 5.1 og 5.2)

c. Sammenhængen kapacitetsudvikling, fortalervirksomhed og strategiske ydelser.

Hovedsigtet med programmet er dels at gøre arbejdet færdigt i de ni landsbyer, hvor vi hidtil har været aktive, dels tilsvarende at opbygge kapacitet i ni nye landsbyer, baseret på de erfaringer, der er indvundet, og med involvering af oplærte lokale farmere, facilitatorer og medlemmer af triangelkomitéerne.

Kapacitetsopbygningen i landsbyerne skal ses i sammenhæng med de politiske tiltag, der er taget fra regeringen i Kathmandu, delstatsregeringen i provins 3 og den lokale politiske ledelse i de omhandlede wards og i Mandan Deupur Municipality.

Demokratikomponenten vil således arbejde tæt sammen med den lovfæstede Settlement Level Organization i landsbyen. Hensigten er at kvalificere det arbejde, der foregår i organisationen med baggrund i de erfaringer ASK og Trianglen har høstet gennem de seneste fire år. Heri ligger også et element af fortalervirksomhed idet det forventes, at repræsentanter for municipality vil følge arbejdet og viderefordre til landsbyer i andre wards.

Den økologiske landbrugskomponent vil arbejde tæt sammen med det nye Knowledge Center i Kavre distrikt. Centeret vil have kontakt til andre søster centre i delstaten og på den måde bidrage til, at de resultater, som programmet skaber, vil blive kendt og forhåbentlig brugt i delstatens forsøg på at leve op til ambitionen om at være økologisk delstat. Den økologiske komponent vil derfor kunne ses som et praktisk arbejdende laboratorium for centeret og dermed en vigtig deltager i fortalervirksomheden.

d. Højde for prioriteter, planer og ressourcer

Trianglen og ASK har gennem de sidste 10 år opbygget væsentlig kompetence indenfor de tre faglige felter, som er omfattet af nærværende program. Som omtalt har vi oplevet en stærk synergi mellem disse tre indsatsområder, som tilsammen dækker en væsentlig del af de behov, man har for udvikling i den enkelte landsby.

Programmet falder således helt i tråd med den langsigtede plan de to organisationer har for det fremtidige arbejde, hvor indsatsområderne fastholdes, men med fortsat opkvalificering af

aktiviteterne og effektivisering i forhold til udbredelse til nye områder samt øget indvirkning på national, decentral og lokal politik.

Det er ikke tanken i væsentlig grad at øge antallet af ansatte i ASK, men i højere grad at fokusere på de lokale menneskelige ressourcer i landsbyerne og de ansatte i kommuner, videnscentre og andre relevante institutioner. ASK vil således gradvist overgå fra at være direkte implementerende til at fungere som katalysator for processerne

Gennemførelse af programmet vil naturligvis kræve nogle få ansættelser, men da ASK generelt er styrket gennem den senere tid, vil der i organisationen være ressourcer til en forsvarlig forvaltning af programmet.

Det samme gælder for Trianglen, idet to projekter løber ud den 30. september 2019.

e. Risici

Idet programmets resultater er afhængige af deltagelse af den lokale befolkning og opbakning fra lokale myndigheder, ligger der en risiko for, at dette ikke sker i forventet omfang.

Vi har imidlertid gennem tilbundsgående studier og møder med relevante parter sikret os så godt som muligt. Det er her vigtigt at pointere, at programmet er kommet til på baggrund af stærke lokale ønsker.

Politiske forhold kan også spille ind. Ved valgene til de lokale råd i 2017 var demokratiprojektet således sat på pause i en længere periode. Det var ikke muligt at diskutere emner med lokalpolitiske aspekter i en situation, hvor der var lagt op til valgkamp. Tilsvarende kan større politiske sammenstød, som da grænsen til Indien i en lang periode efter jordskælvne i 2015 var blokeret, skabe problemer.

Disse forhold er vanskelige at tage højde for og imødegå, hvilket naturligvis også gælder i forhold til naturkatastrofer som oversvømmelser, jordskred, tørke og jordskælv. En del af landbrugskomponenten er imidlertid rettet mod at begrænse konsekvenserne heraf.

f. Monitorering og evaluering

Monitoreringen af de tre komponenter vil ske på forskellig vis.

Komponent 1, Trianglens kerneydelse, monitoreres løbende af programmets ansatte. Trianglen og ASK har 10 års erfaring med den direkte landsbystøtte, hvorfor det primært er de nye funktioner i relation til de to andre komponenter, som kalder på opmærksomhed. Af hensyn til fremtidige lignende arrangementer er det vigtigt at følge, hvordan relationerne mellem komitéen og SLOen og farmergruppen udvikler sig. Særligt i forhold til SLOen er det interessant at observere, om den synergi, der hidtil har været mellem den direkte landsbystøtte og demokratiprojektet fortsat eksisterer.

Demokratikomponenten vil monitoreres med vægt på, om den opfylder de mål, der er sat i forhold til det koncept, som udarbejdet af Action Aid og MS er anvendt og videreudviklet af Trianglen og ASK. Komponentens må betragtes som en form for pilotprojekt, hvor det undersøges, om den statsligt initierede landsbyorganisation har kapacitet til at planlægge, udarbejde projektforslag og på forskellig måde imødegå diskrimination og korrupsion. Wards og kommuner har forpligtet sig til at indgå i monitoreringen.

Monitoreringen af landbrugskomponenten vil ske med aktiv medvirken af Kavre landbrugs videnscenter. Det er aftalt, at programmets landbrugskomponent skal fungere som arbejdende laboratorium for centeret, som derfor vil monitorere og også videreformidle resultaterne. Sideløbende vil programmets tekniske rådgivere til stadighed monitorere forløbet.

Der er planlagt og budgetteret med en endelig evaluering af programmet. Evalueringsteamet vil bestå af en national og en international konsulent med samlet indsigt i de tre af programmets komponenter.

5. Udfasning og bæredygtighed

For alle tre komponenter i programmet gælder det, at ansøgningen dækker en 3-årig periode. For tiden herefter stiller sagen sig forskelligt for de enkelte komponenter.

Komponent 1 er definitions-mæssig bæredygtig, idet Trianglens medlemmer ikke forlader landsbyen før målene med støtten er nået.

Efter vore erfaringer taler vi om 6-8 år, hvorefter fælles vand- og sanitetsanlæg mm er etablerede, skolegangen sikret for alle og en tilstrækkelig pulje for mikrokreditter er opbygget.

Komponenten er væsentlig for succes af de to andre komponenter, og som kernen i Trianglens arbejde en første prioritet for foreningen.

Komponent 2 er fra i den sidste 4-års periode at være en selvstændig aktivitet med betydelig indsats fra ASK og Trianglen, begrænset til med assistance fra vores uddannede facilitatorer at understøtte tilsvarende aktiviteter initieret af regeringen.

Det er forventningen, at de reetablerede Settlement Level Organizations vil være fuldt funktionsdygtige efter tre år, også uden assistance fra ASK. Det er yderligere forventningen, at man i kommunerne har tilegnet sig de anvendte metoder og den bagvedliggende tankegang således, at SLOerne i de øvrige wards kan opnå samme niveau.

Komponent 3 omfatter dels en 2. fase af projektet i ward 1 og 2, som endeligt vil afsluttes. Projektet har som nævnt allerede vist sin bæredygtighed, når det kommer til det landbrugsmæssige, og med forventning om, at flere farmere har adopteret de økologiske metoder, at en del farmere er blevet certificeret, og at markedsadgangen for produkterne er yderligere forbedret, vil der ikke være behov for yderligere intervention fra Trianglens side.

Aftalen med videnscentret for Kavre distriktet indebærer imidlertid, at der fortsat vil kunne hentes bistand herfra til videreudvikling af det økologiske koncept. ASK vil med sin tilstedeværelse og kontor i Nagarkot tilsvarende kunne medvirke til løsning af opståede problemer.

Indsatsen i ward 3 og 4 må, jf. vores erfaringer fra ward 1 og 2, betragtes som en første fase. Som nævnt tager omstilling af landbruget til økologisk drift tid, ikke mindst når der satses på omstilling af hele farmen.

På den anden side er der med det kraftige fokus, der på alle politiske og administrative niveauer er på økologisk, bæredygtigt landbrug en realistisk mulighed for, at lokale myndigheder vil kunne tage over. ASK er med bistand fra Trianglen på vej til at udvikle en form for konsulentfunktion, pt. ved et pilotprojekt i Gorkha distriktet, hvorefter organisationen kan virke som katalysator for processer, som ikke er direkte styret og implementeret af organisationen selv.

6. Oplysning i Danmark

Der er i relation til programmet ikke planlagt traditionel oplysning til bredere kredse her i Danmark.

Derimod er det tanken at invitere vidende personer med tilknytning til programmets landbrugsfaglige komponent til at holde indlæg ved arrangementer afholdt af relevante danske foreninger og institutioner.

Det er næppe almindeligt kendt, at der i et fattigt land som Nepal er en udtalt bevægelse hen imod økologisk produktion, hvorfor oplysning herom i relevante faglige miljøer vil være interessant.

Der er ikke på forhånd truffet aftaler, men Trianglen har gode forbindelser og medlemskaber til bl.a. landbrugsorganisationer, Ingeniørforeningen, Dansk Nepalesisk selskab og Dansk Forum for Mikrofinans.

7. Supplerende finansiering

Programmet er for en del selvfinansieret, idet Trianglens medlemmer betaler hovedparten af omkostningerne til programmets komponent 1, jf. beskrivelse af komponenten og budget linje 1.1.

Finansieringen er sikret i den forstand, at det forventes, at de af Trianglens medlemmer, der hidtil har støttet en landsby, hvor målene med støtten nu er opfyldt, er villige til at lade støtten overgå til en ny landsby.

Som nævnt vil der i september/oktober 2019 blive gennemført en vurdering af situationen i de landsbyer, der først modtog medlemsstøtte, i alt 23, og der vil givet være mindst 9, der vil acceptere en ny landsby.

Skulle det mod forventning ikke være tilfældet, har vi accept fra medlemmer og venner af Trianglen om støtte til de ni landsbyer.